Från: [redacted]
Skickat: Tue, 1 Oct 2024 12:48:34 +0100
Till: "RLK Funk Registrator" <registrator.rlk@regionstockholm.se>
Ämne: SFVs samrådsyttrande över förslag till RUFS Regional utvecklingsplan för Stockholmsregion
Bilagor: Samrådsyttrande över förslag till RUFS Regional utvecklingsplan för Stockholmsregion.pdf

Hej
Bifogat finns SFV:s yttrande över rubricerat ärende med er beteckning RS 2024-0344.

Med vänlig hälsning

[redacted]

[redacted]
www.sfv.se

Följ oss på Instagram | Facebook | Linkedin

SFV värnar om din personliga integritet och följer tillämpliga dataskyddsregler. Läs mer här.

Yttrande

Datum	SFV diarienummer	Sida
2024-10-01	1840/24	1 (6)
	Er beteckning	
	RS 2024-0344	

Handläggare
[redacted]
E-post
[redacted]

Region Stockholm

registrator.rlk@regionstockholm.se

Samrådsyttrande över förslag till Regional utvecklingsplan för Stockholmsregion (RUFS)

Inledning

Statens fastighetsverk (SFV) har mottagit inbjudan till samråd om ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen (RUFS).

Den regionala utvecklingsplanen är ett övergripande och strategiskt dokument vars syfte är att samordna planeringsfrågor som går över kommungränserna i den egna regionen samt visa hur den förhåller sig till andra strategier och mål på internationell, nationell, regional och lokal nivå. Den regionala utvecklingsplanen ska även fungera som ett gemensamt verktyg som ska ge de regionala aktörerna samsyn kring Stockholmsregionens styrkor, utmaningar, mål och prioriteringar. Utvecklingsplanen ger även en möjlighet att ta ett gemensamt ansvar, samverka och gå åt samma håll i strävan att uppnå visionen om att Stockholmsregionen ska vara Europas mest attraktiva och hållbara storstadsregion att bo, leva och verka i.

SFV har tagit del av allmänt tillgängligt material på regionens webbplats. SFV yttrar sig i egenskap av markägare, ägare av ett femtiotal historiska besöksmål samt aktör inom natur- och kulturvården i Stockholms län.

SFV:s uppdrag och fastigheter

SFV är en myndighet som förvaltar vissa delar av statens fasta egendom. SFV:s uppdrag beskrivs i myndighetens instruktion och årligt regleringsbrev. De fastigheter SFV ska förvalta är de som staten långsiktigt behöver för speciella ändamål, fastigheter som är av stort kulturhistoriskt värde för vilka staten har ett särskilt ansvar, fastigheter som under århundraden har tillhört kronan eller har donerats till staten.

SFV förvaltar cirka 4000 byggnader för olika användningar och en sjundedel av Sveriges markyta. SFV förvaltar även cirka 200 historiska besöksmål, vilket gör myndigheten till svensk besöksnärings största fastighetsägare och en viktig aktör inom landets kulturturism. SFV har ett långsiktigt förvaltningsperspektiv och många av SFV:s objekt är statliga byggnadsminnen (SBM) med Riksantikvarieämbetet som tillsynsmyndighet.

I landets huvudstadsregion har många viktiga statliga funktioner funnits sedan lång tid och SFV förvaltar ett antal historiska fastigheter i Stockholms län med omnejd. Några av dessa fastigheter är till exempel regeringsbyggnader, de kungliga slotten, de statliga muséerna och teatrarna. I Stockholmsregionen förvaltar SFV dessutom kulturmiljöer, med bland annat Riddarholmen och Skeppsholmen, skogsmark och jordbrukslandskap och delar av Nationalstadsparken med Haga, Brunnsviken, Djurgården, Ulriksdal och Frescati. Utanför den centrala regionkärnan förvaltar SFV bland annat Lovön, Drottningholms slott och kungsgård, Svartsjö slott, Rosersbergs slott, Bogesunds slott och Tumba bruk.

Sammanfattning

- SFV lämnar övergripande synpunkter på regionplaneförslaget och kommentarer på de frågeställningar som regionen önskar få inspel på.
- I huvudsak anser SFV att länets värdefulla kultur- och naturmiljöer bör lyftas fram ytterligare som en stor tillgång och kvalitet i regionen. Vidare anser SFV att besöksnäringen bör lyftas fram ytterligare som en viktig aktör i regionen.

SFV:s synpunkter

SFV anser generellt att den regionala utvecklingsplanen är välarbetad. SFV ställer sig bakom den vision som ska gälla långsiktigt för Stockholmsregionen, de mål och prioriteringar som ställs i regionplanen.

SFV anser dock att de värden länets kultur- och naturmiljöer besitter bör lyftas fram ytterligare som en stor tillgång och kvalitet i regionen.

Vidare anser SFV att vikten av besöksnäringen bör lyftas fram ytterligare som en viktig aktör i regionen. Flertalet av de kultur- och naturmiljöer som SFV förvaltar ligger på landsbygden och i skärgården, utanför de kollektivtrafiktäta stråken som redovisas i regionplanen. SFV vill framhålla att även landsbygds- och skärgårdsmiljöer behöver vara nåbara för bland annat besökare genom att det finns en fungerade kollektivtrafik.

I remissmissivet har Region Stockholm sammanställt ett antal frågeställningar som regionen önskar få in synpunkter på från remissinstanserna. Nedan sammanställer SFV sina synpunkter på de frågeställningar som berör SFV som fastighetsägare och som aktör.

Styrkor och långsiktiga utmaningar

Av avsnitt 2 *Stockholmregionens förutsättningar* framgår att regionen ofta hamnar på topplaceringar i internationella rankningar som mäter jämlikhet, miljö, hälsa, arbetsmarknad, utbildning, konkurrenskraft och innovation. För att bibehålla sin plats i denna rankning samt för att uppfylla visionen och nå de uppsatta målen, som finns redovisade i regionplanen, har regionen sammanställt sju styrkor som regionen besitter där *Livskvalitet, Närheten mellan natur och stad, Innovativt och konkurrenskraftigt näringsliv* samt *Människorna* är några av dessa. Det är även dessa styrkor som regionen ser att regionens aktörer behöver stärka och jobba vidare med.

Under styrkan *Livskvalitet* står det att ”*God stadsplanering och hur regionens bebyggelse och bostadsområden är gestaltade bidrar tillsammans med natur- och vattenområden till god livskvalitet och attraktiva miljöer för både invånare och besökare*.” SFV förvaltar flera värdefulla natur- och kulturmiljöer i regionen både i tätbebyggda områden, i landsbygdsmiljö och i skärgården. SFV anser att de värdefulla natur- och kulturmiljöer som finns inom regionen bör lyftas fram ytterligare som en stor tillgång och kvalitet i den regionala utvecklingsplanen. Samtidigt vill SFV framhålla vikten av att det tillskapas nya grönområden i samband med att det planeras förtätning av befintliga tätortsmiljöer, detta för att de tätortsnära kulturhistoriska parkerna ska kunna bibehålla sina kvaliteter utan ökat slitage.

SFV ställer sig även bakom uppfattningen att turism- och besöksnäringen är en viktig del och en styrka i Stockholmsregionen vilket även regionplanen lyfter fram. SFV är den största fastighetsägare inom svensk besöksnäring och en nyckelaktör inom landets kulturturism. SFV välkomnar därför att regionplanen beskriver att besöksnäringen är en av de branscher som klassas som ”*Stockholmregionens styrkeområden*”. SFV noterar vidare att regionplanen identifierar att *”Mångfalden av landskap och kulturmiljöer med stora kulturhistoriska värden bidrar till Stockholmsregionens identitet och attraktionskraft. Kulturarvet är en viktig kvalitet som bidrar till god livsmiljö*.”

SFV anser dock att värdet av ett levande kulturarv står centralt i framtida samhällsutveckling varför regionens alla natur- och kulturmiljöer bör lyftas fram ytterligare i planen. De värdefulla kulturhistoriska miljöer som finns inom Stockholmsregionen har stor betydelse och är en stor tillgång för att skapa goda livsmiljöer för alla, både för de som bor och verkar i regionen. SFV vill därutöver framhålla att även de utmaningar som kultur- och naturmiljöer står inför bör lyftas fram i regionplanen. Det gäller särskilt de miljöer som finns på landsbygden och i skärgården som ligger utanför de kollektivtrafiktäta stråken som redovisas i regionplanen. Men det gäller också de förutsättningar som de småskaliga företagen och de ideella föreningarna och hyresgästerna har när det gäller att tillgängliggöra dessa kultur- och naturmiljöer för allmänheten.

Vision, mål och prioriteringar

SFV ställer sig bakom den vision som ska gälla långsiktigt för Stockholmsregionen och som har en utblick bortom 2060 samt de mål som ställs i regionplanen där målen har ett tidsperspektiv fram till 2040. SFV ställer sig även bakom de prioriteringar som beskriver vad Stockholmsregionens aktörer behöver göra för att uppfylla visionen och nå de uppsatta målen.

Under rubriken ”*En ledande kunskaps- och tillväxtregion*” föreslås bland annat prioriteringar i form av att stärka Stockholmsregionens attraktionskraft, underlätta företagande, stärka små och medelstora företag samt regional balans. Vidare föreslås Stockholmsregionens aktörer ”*underlätta för besöksnäringen och de kreativa och kulturella branscherna att erbjuda fler hållbara besöksmål året runt på landsbygden och i skärgården*.”

SFV välkomnar dessa tankar. Men för att såväl boende som besökare i ökad omfattning ska kunna ta sig till och från besöksmål på landsbygd och i skärgård utan bil så krävs en mer väl utvecklad och anpassad kollektivtrafik under större delen av året. Det i sin tur kräver att kollektivtrafikens uppdrag utvecklas till att inte enbart tillfredsställa boendes transportbehov utan även besökares och turisters behov för att på klimatsmarta sätt kunna röra sig på landsbygd och i skärgård. SFV anser att beskrivningen av kulturmiljövärden behöver utvecklas mer. Regionplanen bör förtydliga att en bevarad och väl behandlad kulturmiljö bidrar till att göra samhällen attraktiva som livsmiljöer. Önskvärt vore även om det går att förtydliga vad som behöver skyddas och bevaras.

Rumslig utveckling och plankarta

I kapitel 4 redovisar regionen de förhållningssätt som finns för bebyggelseutveckling och för utveckling och bevarande av den regionala grönstrukturen, transportsystemet samt tekniska försörjningssystem.

Både strukturkartan och plankartan som regionen har tagit fram redovisar olika stråk och utvecklingsområden i stora drag för att hålla detaljeringsgraden på en övergripande nivå. Strukturkartan har även redovisat, om än relativt vagt, vad det finns för gröna samband till det som ligger utanför Stockholmsregionens gränser. SFV saknar en mycket tydligare redovisning vad det finns för mellankommunala och mellanregionala förhållanden. SFV anser att regionplanen skulle kunna bli ännu tydligare om den redovisade hur Stockholmsregionens bebyggelsestråk, vägstruktur, grönstråk med mera förhåller sig till det som finns utanför regiongränsen.

I det inledande avsnittet i kapitel 4 anges att ”*Transportinfrastruktur, tekniska försörjningssystem, välfärdstjänster, samhällsservice och kultur är stöttande strukturer som behöver samplanteras med bebyggelseutvecklingen.*” SFV skulle önska att regionplanen tryckte hårdare på detta faktum, för att inte riskera att nödvändiga infrastrukturdragningar i slutändan ändå placeras inom natur- och kulturmiljöområden eftersom annan mark redan har exploaterats för bebyggelseändamål.

Det framgår vidare att bebyggelsestrukturen som redovisas på plankartan inte har avgränsats med hänsyn till kulturmiljövärden, lokala naturvärden eller risker. Detta motiveras med att en bedömning av hur befintliga värden påverkas av bebyggelseutveckling och hur risker påverkar möjligheten till ny bebyggelse behöver utgå från varje plats specifika förutsättningar. SFV vill främja en rumslig utveckling, men vill framhålla att varje förändring kan komma att påverka kulturmiljöer och förändringarna behöver studeras och anpassas till de utpekade kulturhistoriska värdena i de utvecklingsplaner som tas fram av kommuner eller andra aktörer.

SFV ifrågasätter även en av de punkterna som finns redovisade under rubrikerna ”*Resurseffektiv bebyggelseutveckling”* respektive ”*Bebyggelseutveckling utanför den regionalt prioriterade bebyggelsestrukturen”.* Där framgår det att *”Brukningsvärd jordbruksmark får endast tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar om det behövs för att tillgodose ett väsentligt samhällsintresse och om detta behov inte kan tillgodoses genom att annan mark tas i anspråk”* och att man i största mån ska undvika exploatering på större sammanhängande jordbruksmark. Eftersom syftet med regionplanen är att Stockholmsregionen ska ligga i framkant med att bygga ett hållbart samhälle, anser SFV att exploatering på brukningsvärd jordbruksmark ska undvikas. SFV anser särskilt att de större sammanhängande jordbruksmarken ska värnas och undantag att exploatera på jordbruksmark ska vara synnerligen samhällsviktiga.

Vad gäller de gröna stråk som finns inom Stockholmsregionen och som finns redovisade i grönstrukturkartan, så anser SFV att det av dessa stråk skulle behöva framgå tydligare vilka stråk som utgör en del av de gröna kilarna och hur de hänger ihop med de gröna stråken utanför regionens gränser. Inom de gröna kilarna finns flera av de utpekade naturområden med områdesskydd såsom naturreservat, Natura 2000, nationalpark och nationalstadsparker. Här finns även flera av de värdefulla natur- och kulturmiljöer som SFV förvaltar såsom till exempel Hagaparken som

omfattas av flera lager av områdesskydd däribland som statligt byggnadsminne och som nationalstadspark. Såsom det nu är redovisat så framträder de planerade statliga naturreservaten och nationalparkerna med den röda skrafferingen. Däremot är de befintliga skyddade områdena redovisade med en dov grön skraffering som är betydligt svårare att uppfatta. SFV föreslår att skrafferingen görs mer tydlig.

En övergripande synpunkt som SFV har på kartbilderna i dokumentet är att de har en alltför låg upplösning även om flertalet av de kartorna har varit möjliga att ta del av i högre upplösning som separata kartbilagor. SFV anser att det skulle varit fördelaktigt om länkarna varit kopplade direkt till rätt karta.

Vidare anser SFV att punkten ”*Planera bebyggelse med varsamhet om befintliga kulturmiljövärden. Kunskap och kompetens om befintliga kulturvärden ska vara en utgångspunkt vid ändringar, tillägg och nyproduktion*” som finns under rubriken ”*Hälsosamma livsmiljöer*” har en något missvisande rubrik. SFV menar att kulturmiljö och kulturmiljövärden som det lyfts i denna punkt är del av en god gestaltad livsmiljö varför den bör tas upp under en egen rubrik som beskriver gestaltad livsmiljö.

Gemensamt ansvar för den regionala utvecklingen och former för samverkan

Under detta avsnitt lyfter regionen fram att det är ett gemensamt ansvar för länets alla aktörer att bidra till att man når visionen om att Stockholmsregionen ska vara Europas mest attraktiva och hållbara storstadsregion att bo, leva och verka i.

SFV förvaltar ett femtiotal utvalda publika kultur- och naturmiljöer i regionen som på olika sätt bidrar till regionens attraktionskraft samt med en rad andra positiva effekter inom olika samhällsområden. Genom sitt uppdrag bidrar SFV även med att stärka och bibehålla naturvärden och kulturmiljöer. Att ”*Anpassa rekreation och turism i känsliga gröna och blå natur- och kulturmiljöer för att förhindra slitage och negativ miljöpåverkan”* såsom det står under en av punkterna under ”*Förhållningssätt för att upprätthålla och stärka de gröna värdekärnorna”* är viktigt även för SFV. SFV stödjer även de övergripande förhållningssätten ”*Planera bebyggelse med varsamhet om befintliga kulturmiljövärden. Kunskap och kompetens om befintliga kulturvärden ska vara en utgångspunkt vid ändringar, tillägg och nyproduktion”* som lyfts fram i den regionala utvecklingsplanen.

Men för att SFV ska kunna genomföra sitt uppdrag och bevara, tillgängliggöra och utveckla de kultur- och naturfastigheter långsiktigt och hållbart i framtiden, så anser SFV att det krävs en ökad insikt och kunskap om deras värden hos regionens alla aktörer samt ett intresse och engagemang för att tillvarata dem. SFV anser därför att regionplanen ska lyfter fram vikten av att man ska föra tidiga dialoger med varandra där flera aktörer berörs för att underlätta att nå en gemensam och tydlig målbild i samhällsutvecklingen. För SFV ligger vikten i att man ska nå en gemensam målbild kring hur kulturarvet ska tillvaratas i samhällsutvecklingen och vilka effekter som är eftersträvansvärda, både vad gäller vilken roll regionens kulturarvsmiljöer har och kan ha i regionens samhällsutveckling samt hur det går till att tillvarata kulturmiljöers värden på bästa sätt.

Övriga synpunkter

Samlad konsekvensbedömning

SFV ställer sig bakom miljöbedömningen om att beskrivningar av kulturmiljön är vaga och att det är otydligt vad som ska bevaras. Vidare anser SFV att punkten *Värna kultur- och naturmiljöer* är självklar och viktig för samhället.

Beslut

Detta yttrande har beslutats av [redacted]. [redacted] har varit föredragande. I handläggningen har också [redacted] deltagit.